

Učebné osnovy – VIAC AKO PENIAZE

Názov predmetu	Viac ako peniaze				
Vzdelávacia oblasť	Matematika a práca s informáciami				
Stupeň vzdelania	ISCED 2				
Dátum poslednej zmeny	1. 9. 2021				
UO vypracovali	RNDr. Daniela Maráková				
Časová dotácia					
Ročník	piaty	šiesty	siedmy	ôsmy	deviaty
Časový rozsah výučby / týž.	0	0	0	0	0,5
Časový rozsah výučby / roč.	0	0	0	0	16

Charakteristika vyučovacieho predmetu

Voliteľný predmet Viac ako peniaze rozvíja u žiakov spôsobilosti, ktoré sú potrebné pre orientáciu v súčasnom finančnom svete. Žiaci majú možnosť nadobudnúť znalosti, schopnosti a rozvíjať hodnotové postoje potrebné k tomu, aby mohli efektívne reagovať na osobné udalosti v neustále sa meniacom ekonomickom prostredí.

Opodstatnenosť vzdelávania v oblasti finančnej gramotnosti úzko súvisí s potrebou pripraviť žiakov na jednotlivé etapy života jednotlivca a rodiny v spoločnosti, na ktoré mu súčasné rodinné prostredie a obsah vzdelávania neposkytuje dostatok podnetov a príležitostí. Obsah vzdelávania a ciele vyučovacieho predmetu nadväzujú na Národný štandard finančnej gramotnosti, z ktorého vyplývajú ciele a výkonové štandardy.

Výučba bude realizovaná aj s podporou interaktívneho vzdelávacieho portálu, ktorý je prispôsobený potrebám žiakov na úrovni ISCED 2. Osvojenie vedomostí a získanie spôsobilostí bude prebiehať i formou on-line aplikácií, konkrétnych úloh z reálneho života, hier, cvičení, pracovných listov a rôznych podporných aktivít na zvýšenie finančnej gramotnosti žiaka.

Ciele vyučovacieho predmetu

Predmet rozvíja schopnosť žiakov orientovať sa vo sfére peňazí, chápať potrebu zabezpečenia peňazí pre uspokojovanie životných potrieb, prijímať finančné rozhodnutia a finančnú zodpovednosť, plánovať tok peňazí a hospodáriť s nimi v každodenných životných situáciách.

Cieľom predmetu je, aby žiak vedel vysvetľovať príčiny a súvislosti z oblasti financií, kriticky a selektívne spracovávať informácie, diskutovať o nich a zaujímať k nim stanoviská. Žiak dokáže aplikovať vedomosti a zručnosti pri každodenných finančných rozhodnutiach a činnostiach. Po absolvovaní predmetu by mal mať žiak zodpovedný prístup k jednoduchému plánovaniu a hospodáreniu s peniazmi, ktoré preukáže napríklad aj pri narábaní s vreckovým a v budúcnosti so svojimi zárobkami.

Žiak je schopný:

- porozumieť základným pojmom v oblasti sveta peňazí, vedieť ich používať,
- vysvetliť vzťah ľudská práca – peniaze
- demonštrovať na príkladoch rôzne pohľady na bohatstvo a chudobu (z pohľadu ľudskej práce a peňazí),
- vysvetliť základné príčiny a prejavy chudoby a podstatu bohatstva,
- nájsť, kriticky vyhodnotiť a použiť finančné informácie,
- poznať základné pravidlá riadenia vlastných financií,
- naučiť sa rozoznávať riziká v riadení vlastných financií,
- rozvíjať potenciál získania vlastného príjmu a schopnosť šetriť,
- vyhľadávať a efektívne používať finančné služby,
- plniť svoje finančné záväzky,
- porozumieť a orientovať sa v zabezpečovaní základných potrieb,
- zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb,
- vysvetliť význam financií v živote jedinca, rodiny a spoločnosti,
- byť schopný hodnotiť možnosti a úspešnosť vlastnej sebarealizácie,
- poznať príklady úspešných jednotlivcov a inšpirovať sa nimi na profesijnej ceste,
- vedieť vysvetliť význam vzdelávania pre uplatnenie sa na trhu práce,
- poznať podmienky, vylučujúce neúspešnosť jednotlivca a rodiny,
- orientovať sa v oblasti finančných inštitúcií (banky, poisťovne a pod.),
- vysvetliť vzťah morálky a peňazí a význam zodpovedného správania sa.

Prierezové témy

Predmet má interdisciplinárnu podstatu. Pri osvojovaní znalostí a spôsobilostí v rámci predmetu žiaci nadviažu na spoločné témy a medzipredmetové vzťahy s predmetmi ostatných vzdelávacích oblastí (najmä matematika, ekonómia). Do obsahu vyučovacieho predmetu sú podľa vhodnosti začleňované nasledujúce prierezové témy: *osobnostný a sociálny rozvoj, ochrana človeka a zdravia, tvorba projektu a prezenčné zručnosti, multikultúrna výchova.*

Rozvoj kľúčových kompetencií

Utváranie a rozvíjanie kľúčových kompetencií je potrebné pre osobný rozvoj, spoločenské začlenenie a zamestnanosť a aktívne občianstvo žiaka.

komunikatívne a sociálno-interakčné kompetencie - kriticky hodnotiť zdroje informácií, vyhľadávať a vytvárať informácie, analyzovať aktuálne životné situácie, zapamätať si podstatné fakty, sprostredkovať informácie vhodným spôsobom, správne interpretovať fakty a vyvodzovať z nich závery, vyjadrovať sa zrozumiteľne, výstižne prezentovať svoje názory, zdôvodňovať ich, argumentovať a diskutovať na aktuálnu tému, chápať význam učenia sa ako sociálneho procesu, vyhľadávať vhodné informačné zdroje z rôznych zdrojov v písomnej, grafickej alebo zvukovej forme, informácie evidovať, triediť, spracovávať a prezentovať vhodnou formou, efektívne využívať informačné a komunikačné technológie, byť mediálne gramotný, poznať základy informačnej bezpečnosti.

interpersonálne a intrapersonálne spôsobilosti - zapájať sa do spoločných aktivít, podieľať sa na tímovej práci, stanoviť si krátkodobé a dlhodobé ciele, predkladať návrhy, preukázať zodpovednosť za vymedzené úlohy a za seba samého, uznávať ľudské práva, objasňovať a aplikovať hodnotový systém a postoje, niesť zodpovednosť za vlastný rozvoj a možnosť aktívneho zapojenia sa do spoločnosti.

schopnosť tvorivo riešiť problémy - identifikovať problémy a formulovať ich, kriticky posúdiť informácie, zvoliť vhodné informačné zdroje a metódy na riešenie problému, stanoviť kritériá pre voľbu a realizáciu vhodného riešenia, operatívne korigovať postupy pri riešení problému, vedieť vyhodnocovať dopady uvažovaných a nerozvážených rozhodnutí, využívať nadobudnuté poznatky v osobnom živote.

podnikateľské kompetencie - orientovať sa v rôznych informačných zdrojoch a údajoch a vedieť ich využívať, preukázať postoj k vlastnej profesijnej budúcnosti a ďalšiemu vzdelávaniu, poznať podstatu finančného zabezpečenia jedinca, rodiny a spoločnosti, plánovať osobné financie, poznať význam podnikania a uplatnenia sa na trhu práce, poznať možnosti a význam ďalšieho vzdelávania.

spôsobilosť byť demokratickým občanom - formulovať a prezentovať svoje postoje, preukázať zodpovednosť za svoje správanie, vyjadriť zodpovedný postoj k životnému prostrediu. Používať spoľahlivé informácie a rozhodovacie procesy v osobných financiách. Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.

Pedagogické stratégie – metódy a formy práce

Pri vyučovaní predmetu sa budú využívať moderné interaktívne vyučovacie metódy zamerané na aktívne učenie sa žiakov v prepojení na praktické reálne životné situácie, ktoré vytvoria predpoklady vytváranie a korigovanie názorov žiakov a celoživotné učenie sa.

Pre dosiahnutie vzdelávacích cieľov sa budú využívať nasledovné **metódy práce**:

- **Expozičná metóda** -rozprávanie, vysvetľovanie, rozhovor, demonštračná metóda, inštruktáž.
- **Heuristická metóda** – orientovaná na osvojovanie všeobecných vedomostí a zručností, rozvoj logiky a tvorivosti – brainstorming, riešenie problémov, situačné a inscenačné metódy, diskusia.
- **Informačno-receptívna metóda** – orientovaná na osvojovanie vedomostí - práca so vzdelávacím portálom a materiálmi z reálnej praxe, s informáciami v periodikách a na internete a s učebným zdrojom.
- **Reproduktívna metóda** – orientovaná na upevňovanie vedomostí, rozvoj pamäti a reproduktívneho myslenia - interaktívna prednáška, diskusia, beseda, exkurzia, brainstorming, myšlienkové mapy.
- **Problémový výklad** – orientuje sa na logické riešenie problémov a rozvoj vedeckého myslenia po etapách - riešenie problémov, diskusia, myšlienkové mapy.

Formy vyučovania:

- **Frontálna práca** – so všetkými žiakmi učiteľ rieši jeden alebo viac problémov.
- **Individuálna práca** – každý žiak pracuje individuálne, nezávisle od ostatných žiakov, učiteľ sleduje prácu žiakov pôsobí ako poradca alebo tútor.
- **Skupinová práca** – trieda je rozdelená na skupiny podľa riešeného problému, skupiny si organizujú prácu samostatne, učiteľ pozoruje prácu skupín a pôsobí ako koordinátor, poradca alebo tútor.
- **Vyučovacia hodina v počítačovej učebni resp. miestnosť bez hraníc** - trieda pracuje samostatne s využitím internetu pri získavaní potrebných informácií, resp. s pomocným návodom učiteľa.

Učebné zdroje

- www.viacakopeniaze.sk – online učebnica
- <http://www.ceknito.sk/video/20003>
- <http://www.ecb.int/euro/html/anniversary.sk.html>

- http://www.nbs.sk/_img/Documents/_Publikacie/OstatnePublik/STARAJ_SA_O_SVOJE_PENIAZE.pdf
- http://www.nbs.sk/_img/Documents/_Publikacie/OstatnePublik/BROZURA_NBS_2011.pdf
- http://www.nbs.sk/_img/Documents/_Publikacie/OstatnePublik/letak4_3_1_A4_2011_WEB.pdf
- www.ecb.int/ecb/educational/pricestab/html/index.sk.html
- Občiansky zákonník, Zákonník práce, aktuálne informácie z periodík, materiálov finančných subjektov a internetu.

Hodnotenie žiaka

Pre tento predmet nie sú predpísané povinné písomné práce.

Typ hodnotenia: známkou

Cieľom hodnotenia je poskytnúť žiakovi a jeho rodičom spätnú väzbu o tom, ako žiak zvládol danú problematiku, v čom má nedostatky a aké pokroky naopak dosiahol, prípadne poskytnúť systém krokov, ako postupovať ďalej. Hodnotenie vychádza z aktuálneho metodického pokynu na hodnotenie a klasifikáciu žiakov. Súčasťou hodnotenia je nielen sumatívne, ale i formatívne hodnotenie. V procese hodnotenia budeme uplatňovať primeranú náročnosť, pedagogický takt voči žiakovi a humánný prístup.

Priebežné hodnotenie je postavené na splnení úloh so zameraním na diagnostikovanie a uplatňovanie osobného rozvoja žiaka. Využijeme aj slovné hodnotenie (klady a nedostatky práce žiaka), motivačné hodnotenie. U žiakov sa snažíme rozvíjať správne sebahodnotenie i hodnotenie navzájom. V súlade s Národným štandardom finančnej gramotnosti(NŠFG) budeme prihliadať na úroveň osvojenia si nového pojmového aparátu a orientácie v ňom.

Pri písomnej klasifikácii budeme hodnotiť podľa nasledujúcej tabuľky:

Zvládnutie učiva v percentách	stupeň
100% - 92%	1
91% - 75%	2
74% - 55%	3
54%- 30%	4
29% - 0%	5

Pri ústnej klasifikácii budeme zisťovať osvojenie si základných poznatkov stanovených NŠFG v súvislosti s presnosťou prejavu.

Obsahový a výkonový štandard

Tematický okruh	Obsahový štandard (téma)		Výkonový štandard	Počty hodín	Prierezové témy
Peniaze	Zoznámenie s požiadavkami Prečo vznikli peniaze Hodnota peňazí	Inflácia, peniaze, tovarové peniaze, nominálna hodnota peňazí, bankovky, mince, mena, výmenný kurz, euro, Európska únia, Eurozóna, Európska centrálna banka.	Objasniť význam peňazí pre človeka, význam eura, posúdiť plusy aj mínusy, uviesť príklady, ako záujmy a poznatky ovplyvňujú príjem a využitie peňazí.	1	TBR
Naše príjmy a výdavky	Bohatstvo a chudoba Štruktúra výdavkov rodiny a napĺňanie potrieb Rodinný rozpočet	Mzda, minimálna mzda, životné minimum, podnikanie, hospodárenie, majetok, renta, štátna podpora, bohatstvo, chudoba.	Vedieť vysvetliť pojmy obsahového štandardu a uvedomiť si, že nie všetky potreby sa musia v živote človeka nevyhnutne naplniť, vzťahy medzi potrebami jednotlivca a rodiny. Demonštrovať na príkladoch rôzne pohľady na bohatstvo a chudobu (z pohľadu ľudskej práce a peňazí).	2	MUV
Riadenie osobných a rodinných financií	Finančné plánovanie Šetrenie a finančné ciele	Finančné plánovanie, rozpočet, finančné ciele, vzácnosť, alternatívne náklady.	Vedieť ako by mal vyzeráť správny rozpočet pre rodinu, naučiť sa hospodáriť s peniazmi. Uviesť príklady, ako byť finančne zodpovedným. Argumentovať na príkladoch úspešných jednotlivcov plánovanie vlastnej profesijnej cesty.	1	OSR OZO
Ako fungujú banky	Banky na Slovensku Možnosti uloženia peňazí Možnosti požičania peňazí Úrok	Bankár, NBS, klient, ručiteľ, veriteľ, termínovaný účet, úrok, úroková miera, bonita klienta.	Opísať zdroje finančných informácií, rozlišovať bankové a nebankové subjekty a ich produkty, vysvetliť prečo finančné inštitúcie požičiavajú peniaze.	2	

Môj prvý účet v banke	Účet v banke Využitie bežného účtu Môj vlastný účet	Účet, študentský účet, číslo účtu, využitie účtu, výber vhodného účtu.	Popísať výhody a nevýhody bežného účtu, vysvetliť jeho praktické využitie.	1	OSR
Ako a čím platíme	Hotovostný a bezhotovostný platobný styk Vplyv spôsobu platby na moje finančné ciele	Platobný styk, hotovostný a bezhotovostný styk, pokladničný doklad, príkaz na INKASO, poštový peňažný poukaz, finančné ciele	Rozoznať hotovostný a bezhotovostný platobný styk, poznať najčastejšie formy platieb a vedieť kam smerujú najčastejšie výdavky rodiny. Vedieť stanoviť kroky na dosiahnutie svojich finančných cieľov.	1	
Moderné bankové nástroje	Platobná karta, druhy a bezpečnosť ich používania	Základy elektronického bankovníctva, kreditné a debetné karty a ich funkcie.	Poznať možnosti, ktoré využívame pri platbách iným ako klasickým spôsobom. Rozoznať základné vlastnosti kreditných a debetných kariet a pravidiel pri ich používaní.	2	TBR OSR
	Internetbanking a jeho využitie Novinky z oblasti bankového prostredia				
Niečo iné ako peniaze	Mzda a iné formy peňazí Akcie, dividendy, dane	Akcia, akcionár, dividendy, komodita, broker, burza, provízia, zisk, daň.	Vedieť vysvetliť, ako sa z pohľadu investovania líšia akcie, dlhopisy a iné finančné nástroje. Rozoznávať jednotlivé pojmy. Vysvetliť pojem mzda (hrubá, čistá). Uviesť príklady zdrojov príjmu iných než mzda (napr. dar, provízia a zisk, peňažný príjem domácnosti, štátna sociálna podpora). Vysvetliť rozdiel medzi daňou z pridanej hodnoty a daňou z príjmu. Uviesť príklady, ako štát využíva príjmy z daní. Použiť internetovú kalkulačku na výpočet výšky čistej mzdy.	1	
Zadlžiť sa rozumne	Úver, výhody a nevýhody požičania si	Úver, veriteľ, dlžník, RPMN, úroková miera, bonita, nebankové subjekty.	Vedieť odhadnúť aké náklady vznikajú pri požičiavaní peňazí, rozhodnúť sa pre výhodnejšiu možnosť požičania peňazí. Poznať úskalia požičiavania od nebankoviek. Uviesť príklady legálnych a nelegálnych postupov pri vymáhaní dlhov.	2	
	Umenie si požičať				

Životné istoty a riziká	Rozdiel medzi sporením a investovaním Poistenie	Vyhľadávanie pracovných príležitostí online poistenie, riziko, investovanie, bonus, sporenie ako predpoklad investovania, fond ochrany vkladov. Zhodnocovanie investičných alternatív.	Vedieť objasniť základné vzťahy medzi subjektmi poistných vzťahov, rozlíšiť životné a neživotné poistenie, zdravotné, sociálne a nemocenské poistenie. Charakterizovať komerčné poistenie (PZP, havarijné, poistenie bytu,..). Identifikovať internetové a tlačové zdroje informácií o pracovných miestach, kariére a podnikaní. Porovnať osobné zručnosti a záujmy s rôznymi kariérnymi možnosťami. Uviesť príklady, ako sporenie môže zlepšiť finančnú prosperitu. Opísať pozitívne a negatívne stránky sporenia na krátkodobé a strednodobé ciele. Vysvetliť hodnotu a význam „núdzového fondu“. Vysvetliť, prečo je sporenie základným predpokladom pre investovanie. Uviesť spôsoby využitia voľných finančných prostriedkov (sporenie, produkty so štátnym príspevkom, nehnuteľnosti)	1	OSR
Opakovanie	Zhrnutie Vyhodnotenie a sebareflexia žiaka	Rekapitulácia poznatkov formou testu.	Preukázať základné vedomosti a zručnosti v oblasti finančnej gramotnosti.	2	